๕.๔. วิเสสตัทธิต

วิเสสตัทธิต ลงปัจจัย ๕ ตัว คือ **ตร ตม อิสิก อิย อิฏฺฐ** แทนคำว่า "**วิเสส**" แปลว่า "**กว่า ยิ่งกว่า ที่สุด**"

วิเสสะ มี ๔ ชั้น

นาม	๑. **ชั้นปกติ**	เป็นคุณนาม หรือ วิเสสนนาม ธรรมดาทั่วไป เช่น **ปาโป** ชั่ว, **วโร** ประเสริฐ
ตัทธิต	๒. **ชั้นวิเสสะ**	เป็นคุณนาม ที่มีการลง **ตร** ปัจจัย ในอรรถ "กว่า" เช่น **ปาปตโร** ชั่วกว่า, **วรตโร** ประเสริฐกว่า
ตัทธิต	๓. **ชั้นอธิกะ**	เป็นคุณนาม ที่มีการลง **ตม อิสิก อิย อิฏฺฐ** ปัจจัย ในอรรถ "ยิ่งกว่า" เช่น **ปาปตโม, ปาปิสิโก, ปาปิโย, ปาปิฏฺโฐ** ชั่วยิ่งกว่า **วรตโม, วริสิโก, วริโย, วริฏฺโฐ** ประเสริฐยิ่งกว่า
ตัทธิต	๔. **ชั้นอติสยะ**	เป็นคุณนาม ที่มีการลง **อิฏฺฐ อิฏฺฐตร** ปัจจัย ในอรรถ "ที่สุด" เช่น **ปาปิฏฺโฐ, ปาปิฏฺฐตโร** ชั่วที่สุด **วริฏฺโฐ, วริฏฺฐตโร** ประเสริฐที่สุด

๓๙๐. วิเสเส ตรตมิสิกิยิฏฺฐา. (๒ บท, ปัจจยวิธิ)
ลง ตร ตม อิสิก อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย ในอรรถวิเสสะ

๑-๒. **สพฺเพ อิเม ปาปา, อยมิเมสํ วิเสเสน ปาโป = ปาปตโร, ปาปตรา, ปาปตรํ.**
ชนทั้งปวงเหล่านี้ เป็นคนชั่ว, คนนี้เป็นคนชั่วกว่าคนเหล่านี้ = คนชั่วกว่า

๓. **ตโตปิ อธิโก ปาโป = ปาปตโม, ปาปตมา, ปาปตมํ.**
ปาปิสิโก, ปาปิสิกา, ปาปิสิกํ.
ปาปิโย, ปาปิยา, ปาปิยํ.
ปาปิฏฺโฐ, ปาปิฏฺฐา, ปาปิฏฺฐํ.
คนชั่วยิ่งกว่าคนชั่วกว่าแม้นั้น = คนชั่วยิ่งกว่า

๔. **อติสเยน ปาโป = ปาปิฏฺโฐ, ปาปิฏฺฐตโร.**
คนชั่วที่สุด = คนชั่วที่สุด

เอวํ	**วิเสเสน ปฏุ**	= **ปฏุตโร.**	ผู้ฉลาดกว่า
	ตโต ปฏุ	= **ปฏุตโม, ปฏิสิโก, ปฏิโย.**	ผู้ฉลาดยิ่งกว่า
	อติสเยน ปฏุ	= **ปฏิฏฺโฐ.**	ผู้ฉลาดที่สุด
	วิเสเสน วโร	= **วรตโร.**	ผู้ประเสริฐกว่า
	ตโต วโร	= **วรตโม, วริสิโก, วริโย.**	ผู้ประเสริฐยิ่งกว่า

อติสเยน วโร	**= วริฏฺโฐ.**	ผู้ประเสริฐยิ่งกว่า
วิเสเสน ปณีโต	**= ปณีตตโร.**	ผู้ประณีตกว่า
ตโต ปณีโต	**= ปณีตตโม.**	ผู้ประณีตยิ่งกว่า

๓๙๑. **วุฑฺฒสฺส โช อิยิฏฺเฐสุ.** (๓ บท, อาเทสวิธิ)
เพราะ อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย อาเทศ วุฑฺฒ เป็น ช

๑-๒. **สพฺเพ อิเม วุฑฺฒา, อยมิเมสํ วิเสเสน วุฑฺโฒ = เชยฺโย, เชฏฺโฐ.**
ชนทั้งปวงเหล่านี้ เป็นผู้เจริญ, คนนี้เป็นผู้เจริญกว่าคนเหล่านี้ = ผู้เจริญยิ่งกว่า, -ที่สุด

ทำตัวรูป

เชยฺโย = วุฑฺฒ + อิย

วุฑฺฒ อิย	- ลง อิย ปัจจัย ในอรรถวิเสสะ	= วิเสเส ตรตมิสิกิยิฏฺฐา.
ช อิย	- เพราะ อิย อาเทศ วุฑฺฒ เป็น ช	= วุฑฺฒสฺส โช อิยิฏฺเฐสุ.
ชฺอ อิย	- แยก ชฺ ออกจาก อ	= ปุพฺพมโธฐิตมสฺสรํ ...
ชฺ อิย	- ลบสระ อ หน้า	= สรา สเร โลปํ.
ชฺ เอย	- สระ อิ หลัง เป็น เอ อสวัณณะ	= กฺวจาสวณฺณํ ลุตฺเต.
ชฺ เอยฺย	- ซ้อน ยฺ	= ปร เทฺวภาโว ฐาเน.
เชยฺย	- รวม ชฺ เข้ากับ เอ หลัง	= นเย ปรํ ยุตฺเต.
เชยฺย	- เรียก เชยฺย ว่านาม	= ตทฺธิตสมาสกิตกา นามํวา...
เชยฺย สิ	- ลง สิ ปฐมา	= ลิงฺคตฺเถ ปฐมา.
เชยฺย โอ	- อาเทศ สิ เป็น โอ	= โส.
เชยฺโย	- แยก ลบ รวม สำเร็จรูปเป็น **เชยฺโย** ผู้เจริญยิ่งกว่า	

เชฏฺโฐ = วุฑฺฒ + อิฏฺฐ

วุฑฺฒ อิฏฺฐ	- ลง อิฏฺฐ ปัจจัย ในอรรถวิเสสะ	= วิเสเส ตรตมิสิกิยิฏฺฐา.
ช อิฏฺฐ	- เพราะ อิฏฺฐ อาเทศ วุฑฺฒ เป็น ช	= วุฑฺฒสฺส โช อิยิฏฺเฐสุ.
ชฺอ อิฏฺฐ	- แยก ชฺ ออกจาก อ	= ปุพฺพมโธฐิตมสฺสรํ ...
ชฺ อิฏฺฐ	- ลบสระ อ หน้า	= สรา สเร โลปํ.
ชฺ เอฏฺฐ	- สระ อิ หลัง เป็น เอ อสวัณณะ	= กฺวจาสวณฺณํ ลุตฺเต.
เชฏฺฐ	- รวม ชฺ เข้ากับ เอ หลัง	= นเย ปรํ ยุตฺเต.
เชฏฺฐ	- เรียก เชฏฺฐ ว่านาม	= ตทฺธิตสมาสกิตกา นามํวา...
เชฏฺฐ สิ	- ลง สิ ปฐมา	= ลิงฺคตฺเถ ปฐมา.

เชฏฺฐ โอ - อาเทศ สิ เป็น โอ = โส.
เชฏฺโฐ - แยก ลบ รวม สำเร็จรูปเป็น **เชฏฺโฐ** ผู้เจริญที่สุด

๓๙๒. ปสตฺถสฺส โส จ. (๓ บท, อาเทสวิธิ)

เพราะ อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย อาเทศ ปสตฺถ เป็น ส และ ช

๑-๒. **อยญฺจ ปสตฺโถ อยญฺจ ปสตฺโถ, สพฺเพ อิเม ปสตฺถา, อยมิเมสํ วิเสสน ปสตฺโถติ = เสยฺโย เสฏฺโฐ, เชยฺโย เชฏฺโฐ.**
ผู้นี้เป็นผู้ประเสริฐ ผู้นี้ก็เป็นผู้ประเสริฐ, ชนทั้งปวงเหล่านี้ เป็นผู้ประเสริฐ, คนนี้เป็นผู้ประเสริฐยิ่งกว่าประเสริฐเหล่านี้ = ผู้ประเสริฐยิ่งกว่า, ผู้ประเสริฐที่สุด

วิธีทำตัวรูป :- เมื่ออาเทศ ปสตฺถ เป็น ส และ ช แล้ว วิธีที่เหลือทำเหมือน วุฑฺฒ ศัพท์

๓๙๓. อนฺติกสฺส เนโท. (๒ บท, อาเทสวิธิ)

เพราะ อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย อาเทศ อนฺติก เป็น เนท

วิเสสน อนฺติโก = เนทิโย, เนทิฏฺโฐ. ผู้ใกล้ยิ่งกว่า ผู้ใกล้ที่สุด

๓๙๔. พาฬฺหสฺส สาโธ. (๒ บท, อาเทสวิธิ)

เพราะ อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย อาเทศ พาฬฺห เป็น สาธ

วิเสสน พาฬฺโห = สาธิโย, สาธิฏฺโฐ. ผู้หนักยิ่งกว่า ผู้หนักที่สุด

๓๙๕. อปฺปสฺส กณฺ. (๒ บท, อาเทสวิธิ)

เพราะ อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย อาเทศ อปฺป เป็น กณฺ

วิเสสน อปฺโป = กณิโย, กณิฏฺโฐ. ผู้น้อยยิ่งกว่า ผู้น้อยที่สุด

๓๙๖. ยุวานญฺจ. (๒ บท, อาเทสวิธิ)

เพราะ อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย อาเทศ ยุว เป็น กณฺ ด้วย

วิเสสน ยุวา = กนิโย, กนิฏฺโฐ. ผู้น้อยยิ่งกว่า ผู้น้อยที่สุด
(อาเทศ ณ เป็น นฺ = เตสุ วุทฺธิ...)

๓๙๗. วนฺตุมนฺตุวีนญฺจ โลโป. (๒ บท, โลปวิธิ)

เพราะ อิย และ อิฏฺฐ ปัจจัย ลบ วนฺตุ มนฺตุ และ วี ปัจจัย

๑-๒. **สพฺเพ อิเม คุณวนฺโต, อยมิเมสํ วิเสสน คุณวาติ = คุณิโย, คุณิฏฺโฐ.**

ชนทั้งปวงเหล่านี้ เป็นผู้มีคุณ, คนนี้เป็นผู้มีคุณยิ่งกว่า = ผู้มีคุณยิ่งกว่า ผู้มีคุณที่สุด

วิเสสน สติมา = สติโย, สติฏฺโจ. ผู้มีสติยิ่งกว่า ผู้มีสติที่สุด

วิเสสน เมธาวี = เมธิโย, เมธิฏฺโจ. ผู้มีปัญญายิ่งกว่า ผู้มีปัญญาที่สุด

จบ วิเสสตัทธิต